

ACC. N:R

M. 10667: 1-116. (inll. 15 foton
5. 3 ritn.)LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Bohuslän

Upptecknat av: Johan Pettersson

Härad: Duv. h: v

Adress: Kyrkesund

Socken: " s: v

Berättat av: olika personer

Uppteckningsår: 1947

Född år i

Stenbyggna der i skalmursteknik, m. m.

M.10667: /.

STENBYGGNADER I

skalmursteknik

m. m.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

1) Enerdalen	28) Storehamm	55) Källekärr
2) Gullholmen	29) Jordvägen	56) Tolleby
3) Rö	30) Gullberg	57) Morrik
4) Limhall	31) Myren	58) Lyse
5) Säbyö	32) Rålanda	59) Glansmyren
6) Vakeberget	33) Björneröd	60) Askum
7) Inggärdsholmen	34) Edshult	61) Gusseröd
8) Nordviksstrand	35) Skaboholmen	62) Lycke?
9) Hamneberget	36) Tönsäng	63) Skällehus
10) Herrön	37) Valbergshammen	64) Krässekärr
11) Sunpen	38) Hov	65) Oxeklev
12) Gälov?	39) Nösund	66) Hällevik
13) Röra	40) Sör-Sörbo	67) Toftenäs Strand
14) Röra	41) Berg	68) Kyrkofjäll
15) Tyft el. Bäck	42) Berg	69) Säby
16) Källeröd	43) Sörbo	70) Gunnesby
17) Vadholmen	44) Huseby Klev	71) Kvisslingeby
18) Orust	45) Rålanda Östergård	72) Mölneby
19) Lilldal	46) Röra	73) Runntången
20) Häle mosse	47) Vrångvatten	74) Store Myr
21) Sibräcka	48) Tegneby	75) Store Myr
22) Fulls mosse	49) Råmedalen	76) Säbyö
23) Granmossen	50) Björneröd	77) Säbyö
24) Vävra Mellangård	51) Assmunderöd	78) Säbyö
25) Stuveröd	52) Gläshed	79) Säbyö
26) Tönsäng	53) Gunneby	80) Sotenäs
27) Storehamm	54) Gunneby	81) Lökeberg Strand

M. 10667: 2.

FOLKLIVSARKIVET /:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

1 Enerdalen

I Enerdalen, Bö, Klövedals socken finnas tvenne sammanbyggda skalmursbyggnader bevarade till full vägghöjd, men utan tak. Väggtjockleken växlar mellan 0,70 och 1,30 meter. Den södra byggnaden är av oxeklevstyp samt röstad och har en omkr. 1,0 meter bred ingång samt håller de inre måtten 2,35 x 2,90 m. Gavelröstets största höjd är 1,70 meter. De mot de inre måtten svarande yttre äro omkr. 4,90 x 4,80 m. Den andra byggnaden har en del av långsidan och kortsidan gemensam med den förra byggnaden och håller de invändiga måtten 2,45 x 3,80 (byggnaden är dock så oregelbunden att dessa mått måste bli mycket ungefärliga). Denna byggnad har ingången på långsidan och de yttre måtten omkr. 4,65 x 5,80 meter. Gavelröstets största höjd är 1,60 m. Den förra byggnaden bär spår av invändig vitkalkning, ej den senare. Väggarna äro dels tätade dels täckta med tång, som innehåller lerkärleksfragment, benknotor, järnbitar och tegelsänken. Framför dessa byggnader ligger en liten fylld tomtning efter ett boningshus, där en man vid namn Kristian skall ha bott. Skalmursbyggnaderna skola ha varit fähus och potatiskällare enl. meddelande av Hulda Carlsson, Herrön, Klövedals socken.

Stenstugan på Gullholmen har bebotts av en man som hette Abraham Johansson.

Vid besök på platsen gjordes följande iakttagelser: Stenstugan är helt bevarad. Den består av rum och kök. Rummet är försedd med tredingstak. Rumets invändiga längd är omkr. 3,55 m., bredd 3,40 m., höjd till taket 1,77 m. Ett fönster finns på gaveln, ett på långsidan. Trägolvliten eldstad i hörnet. - I köket ryggås med en sidoås. I kökshälften är förstugan inrymd. I kökets östra del finns gruva med ett par brandjärn och bakugn, som skjuter utanför ytterväggen omkr. 90 cm. Mellan kök och rum är en trävägg uppförd av ligande timmer. Kökets gavel är en brädvägg, och på västsidan finns ett litet fönster. Vid sidan av gruvan finnes en liten avbalkad bod. - Utvändigt är stugans stenhälf 4,50 - 4,80 meter samt bredd nedtill 5,05 meter. Stenhälftens längd är 2,75 m., och bredd 3,65 m. Murarna äro utifrån sett uppåt något inåt-sluttande. Stugans bakre långsida är helt av sten. Skorstenen är byggd av tegel och gråsten, samt är försedd med droppflisor. Stugans stenpartier äro vitkalkade. Utvändigt är höjden till åsen i norr 2,24 m., i söder 2,85 meter. (Upptecknarens anmärkningar)

August Berndtsson, Grinnebacken, Hermanö meddelar: Flera sådana stenstugor funnos förr på Gullholmen, men äro nu rivna. De hade torvtak förr. Den på Gullholmen är nog från 1600-talet.

M.10667:4.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

2:1

neg.m. VI: 2:1.

3 Rö

ACC. N:R

M10667:5

3:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Små stenstugor minns jag också på ett par ställen. De var inte större än så här pass (ungefär $2 \times 2\frac{1}{2}$ meter) och hade inget murbruk. Man kunde se sju kyrksocknar genom hålen mellan stenarna. Så var där en liten dörr och ett fönster med en bräda ovanför. En sådan stuga låg här ovanför Rö. De hade likväl tre pojkar och en tös i den stugan. Rappen kallades han som bodde där.

4 Limhall

ACC. N:R

M10667:6.

4:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Limhall var en stenstuga likadan som den i Sumpen. Den försvann för
kanske 50 år sedan. Där bodde Inger Andersdotter, änka, och ett par stycken poj-
kar. Stugan hade dubbla murar med jordfyllnad mellan och tångtak. Jag var inne i
den. Den hade två fönster och eldstaden i hörnet. Där var nog inte jordgolv, utan
de hade lagt golvet av vrakbräder. Där var bättre i ordning än i Styrmans stöva.
Väggarna var tätade med lera och där var inte alls något trä i dem. Utanför sten-
väggarna hade de en torvbänk. Det var en uppmurning knappt en meter hög, utanför
gaveln och långsidan. Den höll kölden ute. Där torkade de också torv. Taket var
av trä. Det är ungefär 50 år sedan det var folk i stugan. Den låg i SSO-MNV.
Eldstaden var en öppen spis. Väggarna var mycket tjocka.

ACC. N:R M. 10667:7

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ur Klövedals husförhörsbok:

Enk. fattighj. Inger Andersdotter i Limhall

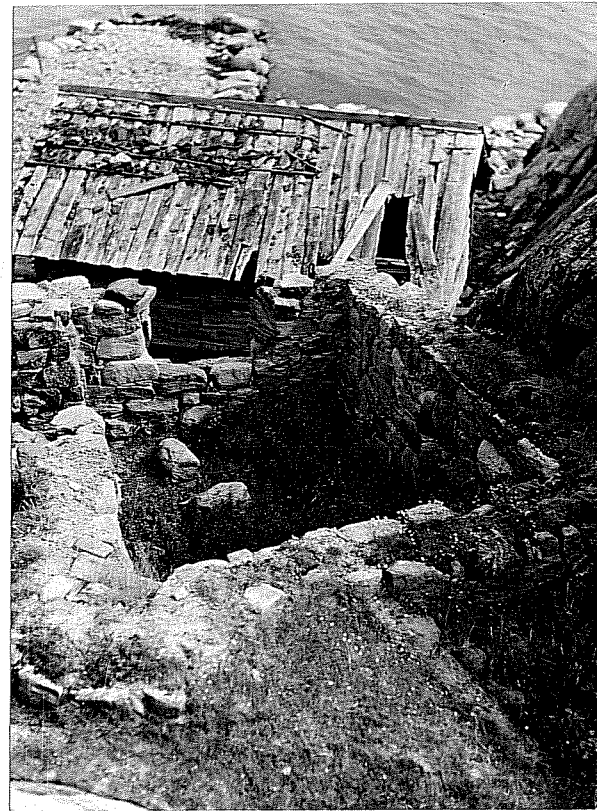
f. 25/12 1808, d. 15/11 1880.

Utdrag av Johan Pettersson 31/12 1947.

Stenstugan på Säbyö ligger på avstyckningen Säby 11 och står kvar till full vägghöjd, ehuru tak och spår av inredning helt saknas. Stugans läge är NNV-SSÖ. Ingången är på långsidan (i ÖNÖ). SSÖ-gaveln är utvändigt tätad med tång och murbruk mellan stenarna. Invändigt är stugan tätad med sand och tång. Väggarna äro uppförda i dubbel mur, men någon mellanliggande kärna av jord synes icke finnas. Rösten eller ansatser därtill saknas. NNV partiet av ingången har börjat rasa, likaså VSV fönsterpartiet. (Fönstret är på SSÖ-gaveln. Byggnaden är delvis ingrävd i backen. Stugans inre mått äro omkring 3,65 - 3,90 m. x 2,45 - 2,65 meter. Väggbredden växlar mellan 0,40 meter och 0,80 meter. Utvändigt är stugans SSÖ gavel omkring 3,35 meter bred samt VSV långsida omkr. 4,60 m. lång. I NNÖ hörnet finnes en liten rektangulär utbyggnad, som troligen varit platsen för eldstaden. Stugans största höjd är 2,20 meter. Fönsterkarmen är invändigt 1,20 meter bred och utvändigt 1,0 meter bred. Ingångens bredd är omkr. 0,70 meter. Stugans innerhörn äro inte helt rätvinkliga, utan SSV-hörnet företer en något trubbig vinkel, medan NNÖ-hörnet visar en liten tillspetsning.

M. 10667:9.

FOLKLIVSARKIVET 5:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

nyg. skvadet vid anserderingen

M. 10667:10.

FOLKLIVSARKIVET 5:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Södra yttergaveln

neg.m. VI:2:2

5 Säbyö m. m.

ACC. N:R M.10667://.

5:2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag minns när här inte var mer än 22 riktiga hus i Skär-
hamn, men här var en som kom ihåg då det bara var sju riktiga hus och fem eller
sex stenstugor. Men han är död nu. Det var gott om sådana stenstugor förr, och
där var mycket fattigt. Stenstugan på Säbyö är omkring etthundrafemtio år gam-
mal och i den stugan föddes en som hette Erik Schagerlind. I hörnet hade de en
uppmurad spis av gråsten.

Uppe i Valbergshammen fanns det många stenstugor. Stick-
Marias stuga är satt på en gammal stenstuga. Uppåt landet fanns det också mån-
ga fähus och källare likadana som stenstugan här. (August Hansson bor tätt
intill den platsen där stenstugan vid Vakeberget legat)

5 Säbyö

ACC. NR

M.10667:12.

5:3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I stenstugan på Säbyö bodde en, som var svåger till John Olausson i Stordal. Och där växte upp - jag kan inte säga om det var sju eller nio barn. Trätaket vilade direkt på stenväggarna och därinne hade de en liten gruva.

5 Säbyö

ACC. N:R M.10667:13.

5:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I stenhuset på Säbyö bodde en som var sväger till John Olausson
i Stordal. Och där växte upp - jag kan inte säga om det var sju eller nio barn.
Trätaket vilade direkt på stenväggarna och därinne hade de en liten gruva.

ACC. NR M.10667:/4

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utdrag ur Skärhamn och Nötsäter kyrkobok 1886 - 1895 del 2 sid 657.

Inhyses Anders Olausson f. 1844 6/1 död 1887 24/1

h. Anna Britta Kristiansdotter f. 1847 23/7

s. Karl Oskar f. 1875 2/3

s. Anders Johan f. 1877 28/1 sjöman

s. Axel f. 1879 21/5 gift m. Magdalena Andersdotter f. 1882

Meddelat av kyrkoherde G. Cederberg,

Sibräcka den 27/12 1947.

(Axel Johansson visade platsen där stenstugan stått. Vid foten av

Vageberget är nu endast obetydliga rester av den). Stugans ena gavel utgjordes av
berget. På den andra gaveln fanns det enda fönstret och dörren var på långsidan, strax
intill bergväggen. I stugan var kök och rum skilda åt av en brädvägg. Köket var när-
mast bergväggen och eldstaden stod intill berget. Där fanns också en låg skorsten.
Stugan var lågt röstad och försedd med ås. Taket sköt fram något över väggens utsida
och var täckt med tång. I stugan bodde en som hette Anders Andersson och hans hustru.
De hade tre pojkar och två av dem bor här i Skärhamn. Den ene heter Anders.— Jag minns
två sådana stugor till här i Skärhamn och en finns ännu delvis kvar på Inggärdshol-
men.

6 Vakeberget, Skärhamn

ACC. N:R

M.10667:16.

6:2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Skärhamn bodde det en som hette Anna Britta. Hon var änka och hade varit gift med en som hette Anders. Hon bodde i en stenstuga med halvannan meter tjocka väggar. Dörren var något mer än en meter hög. Där var tre väggar, den fjärde var berget. Dörren var på sidan, och där var både ytter- och innerdörr. Taket var nästan platt, bara litet upphöjt i mitten. Det var av trä med halm och tång ovanpå, och där växte gräs. Under taket var det en liten vind där de kunde krypa. Den uppbars av bjälkar som gick tvärs över huset. Väggarna bestod av två kullerstensmurar med grusfyllnad emellan. Eldstaden var intill berget. Där fanns ingen ugn, bara en mur med flera ställ med brandjärn. Så var det en liten låg skorsten av gråsten. I stenväggarna fanns det två fönster, och uppe i det ena satt en gammal katt. Golvet var av bräder. Där fanns inga husdjur. Inuti huset fanns en säng, ett slagbord, en träsoffa och ett par stolar. I fönstren hade man alla saker. Anna Britta bodde där till för en 25-30 år sedan. Då jag var där var jag tio år. I fönstren hade de små glastrutor. Väggarna var av kullersten fogad med lera.

6 Vakeberget, Skärhamm

ACC. N:R

M. 10667: 17

6:3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I stenstugan vid Vageberget är jag född. Den hade dubbla murar av kullersten med jordfyllnad emellan och ytterhörnen avrundade. Längden invändigt var ungefär 4 alnar, och bredden 3 alnar. Den låg i NÖ-SV, och dörren var på NV-sidan, helt nära berget. Gaveln stod vid berget, så att den var i stället för den fjärde väggen. På den andra gaveln (i SV) var det ena fönstret, och det andra var på nordsidan. Taket var täckt med torv (senare blev det tegeltak) och uppbars av ryggås med sidoåsar, alldeles som vid Hamneberget. Eldstaden var en järnkakelugn, som stod intill berget. Där var också flera brandjärn. Inuti stugan var bara ett rum. Där var jordgolv, men blev senare trägolv. För 40 år sedan eller något mera brann stugan ner. Mamma hette Anna Britta Andersson, och pappa hette Anders, men han dog tidigt, så mamma blev änka. Det var ungefär 60 år sedan han dog. Vi var tre syskon: Karl Oskar var äldst, jag var mellerst och Axel var yngst. Han bor också här i Skärhamm.

Vid besök på platsen kunde följande konstateras: Stenstugans läge har varit SV-NÖ. Endast det allra nedersta partiet av stenväggarna är bevarat, bäst nordvästpartiet. Stenväggen har varit 1,30 meter bred, och skalmuren kan tydligt iakttagas, ehuru mellanfyllnaden nu helt saknas. Stugans längd synes ha varit 6,60 meter utvändigt. Det bevarade NV-hörnet är tydligt avrundat. Stugans bredd är mycket oviss, möjligen 4,20 meter utvändigt. Senare har på samma plats enl. uppgift funnits hönshus. (Upptecknarens am., 14/7 1947)

M.10667:18

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

7:1

En uppteckning N:r 7 återfinnes på blad n:r 8:3

7 Inggårdsholmen

ACC. N:R

M. 10667-19.

7:2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På Inggårdsholmen fanns förr en stenstuga. Den stod kvar ännu för 10 - 15 år sedan, och för 20 år sedan var det folk i den. Den var byggd av dubbla kullerstensmurar med rundade ytterhörn och tång- och jordfyllnad emellan. (Alla stenstugor hade avrundade ytterhörn) Den var den minsta av stenstugorna här, ungefär 4 x 3 alnar invändigt. Den låg ungefär i norr-söder och hade dörren på norra kortsidan och ett fönster på södra kortsidan. Där var bara ett rum och därinne var jordgolv. Taket var av torv och tång och uppbars av ryggås med leåsar. Eldstaden var en öppen spis i östra hörnet. Det var vanligt, att man hade eldstaden i hörnet i stenstugorna. De var ju så små. Förr fanns det också fler stenstugor. Gubben, som bodde där, hette Johan, men vad mer vet jag inte. Jag t r o r att hon hette Anna Britta. De hade två söner, Janne och Karl. Karl han drunknade. Det var 1893. Det var bara de två. De var fiskare i den stugan.

Stenstugan är nu ingjuten i ett litet betonghus, vars grund den utgör. Så vitt n u kan konstateras, skulle dess yttre mått ha varit omkring 4,5 x 3,5 meter, och största höjden vid gaveln 2,5 meter. (Upptecknarens arm.)

7 Inggårdsholmen

M. 10667:20.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

7:3

På Inggårdsholmen fanns en stenstuga. Den låg djupt i jorden och hade dubbla murar med jord emellan. Jag var inne i den en natt. Jag var väl en tolv år då. Stugan var invändigt ungefär 8 alnar lång och 5 alnar bred, och murarna var minst $1\frac{1}{2}$ aln. Stugan hade fyra väggar och gaveln i söder, bakgaveln i norr. Golvet var av trä och där var inte fattigt, utan riktigt ordentligt med både soffor och stolar. Där var två utrymmen, rum och kök. Dörren var på bakgaveln och därifrån kom man in i förstugan eller köket. Kaminen hade de i rummet och där inne lagade de maten. Ugn eller gruva hade de inte som jag minns. Jag minns inte om åsen var bar, men jag tror att där var hemling. Taket var täckt med torv och där var nog tre fönster, ett framme och ett på var sida. Så var där en lång smal skorsten. Han som bodde där hette Sven och före honom hade Janne, "hedningen", bott där. Stenstugan upphörde att användas för omkring 40 år sedan. Den var bra gammal. Sven var då omkring 60 år. Han var fiskare. På den tiden fanns det också tre rödmålade timmerhus på Inggårdsholmen. Inuti var stugan inredd med trä.

8 Nordviksstrand

8:1

I Nordviksstrand var också en stenstuga. "Hurven" hette han som bodde där.

Den stugan har jag inte sett själv.

7 Inggärdsholmen

M.10667:2/.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

7:4

På Inggärdsholmen finns ett stenhus. Det har lika tjocka murar som det
i Skärhamn, och där bodde en gammal fiskargubbe. Han hade en son som hette Janne.
Han fick gå tre år och läsa, sedan slutade han. Han är gammal nu.- Inne i huset
fanns en gammal säng.

8 Nordviksstrand

I Nordviksstrand fanns en annan stenstuga.

8:2

M.10667:22.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

8:1

8:2

Tvenne uppteckningar N:r 8 återfinnas på blad n:r 7:3-4

8 Nordviksstrand

ACC. N:R

M.10667:23.

(Ej färdig)

8:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Nordviksstrand fanns en stenstuga som nyss är riven. Den hade dubbla murar med jordfyllnad emellan. Sådana var stenstugorna allihop. Den var byggd intill berget så att berget var i stället för den fjärde väggen. Utvändigt var den nästan rund. Fönstret var på gaveln, och fönsterkarmen var ett par alnar djup. Ingången var på västsidan, intill berget. Berget var på nordsidan. Nu är där ingenting kvar av stugan; de har byggt ett stort höns hus över. Inuti var rum och skjul. De var skilda åt av en enkel vägg av sten. I skjulet hade de bränne och ved och kläder. På mellanväggens västsida var en dörr. Eldstaden var uppmurad av sten och där stekte de och kokade. Ugn fanns inte. De använde brandjärn och tände med hagtorn och eldade med torv, men också med ljung. Fönstret var på gaveln. Anders och Oleana Olsson bodde där. Barnen hette Kalle, Janne och Leonard. Det är ungefär 50 år sedan de bodde där. - Patrik Pettersson i Nordviksstrand äger platsen där stugan stod.

7 Inngärdsholmen

I stenstugan på Inngärdsholmen var det också två utrymmen, rum och skjul. Först kom man in i skjulet.

7:1

M.10667:24.

FOLKLIVSARKIVET 8:4
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Uppteckning N:r 8 återfinnes på blad 21:3

9 Hamneberget, Skärhamn.

ACC. N:R

M1 0667: 25.

Vid Hamneberget (Skärhamn) stod förr en stenstuga. Jag såg den då jag var 10 eller 11 år; nu är jag sjuttio. För ungefär 40 år sedan försvann den stenstugan. Den var byggd av dubbla kullerstensmurar med jordfyllnad emellan. De var över alnstjocka. Invändigt var stugan ungefär 5 alnar lång och 3-4 alnar bred. Den låg i öst-väst och hade dörren på nordsidan (=långsidan) helt nära öständen. På västgaveln fanns det enda fönstret. Eldstaden var en järnkakelugn eller öppen spis och den stod i sydöstra hörnet. Stugan var inte byggd intill berget som i den stenstuga jag är född i. Inuti var bara ett rum, men i änden på huset var ett litet skjul. Taket var åstak med leåsar; torvtäckt. Hon som bodde där hette Sofia och hon hade en pojke som hette Alfred. De var fiskare eller arbetare allihop som bodde i stenstugorna här. De fiskade eller arbetade med fiskberedningen.

9:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10. Herrön

M.10667:26.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

10:1

"Olles potatiskällare" på Herrön hade låga rösterna som uppbar takåsen. Taket stödde mot väggarnas yttersidor.

Nu återstår endast den understa stenraden som ingått i stenväggarna. Ingången har varit 0,85 - 0,90 m. bred och 1,35 m. djup samt leder till ett tämligen oregelbundet rum, vars största mått i ingångens förlängning är 3,30 meter och största mått på andra leden 3,80 meter. Detta utrymme begränsas av lämningen efter en bred skalmur av genomgående 1,20 meters bredd. NV om ingången uppgår bredden dock till 1,95 meter. Skalmurens jordkärna är nästan helt försvunnen. Skalmurens största höjd är nu 0,80 meter. Murbruk saknas. Byggnaden är mycket övervuxen med slånbarsris samt har det norra, bäst bevarade ytterhörnet tydligt rundat. (Upptecknarens anmärkningar)

11 Sumpen

ACC. N:R

M.10667:27.

///:
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Här i Sumpen fanns en stenstuga. Där var inget golv, bara en grop i mitten där vattnet sankade sig då det regnade. Gubben hette Johan Andersson, och där var en 4 eller 5 eller 6 personer i stugan. Den hade dubbla murar med jordfyllnad inuti och kalk emellan stenarna. Det var kullersten. Stugan var mindre än 3 meter bred och ungefär 4 meter lång. Där var bara ett rum. Dörren passade bra illa i hålet. I yra och snöyra måste folk bryta upp dörren och räcka till dem bröd. Där var kanske ett par gluggar, en på gaveln och en på långsidan. Väggarna var nog en meter tjocka. I fönstren var glasrutor. Taket var av tång eller torv, och uppbars av ryggås. Loft fanns där inte. Stugan låg i SO och VNV. Inuti var jordgolv och eldstaden var en öppen spis som stod i NO-hörnet. Dörren var på gaveln, bredvid spisen. I taket fanns inga tvärbjälkar, men där var nog två leåsar. Några år senare byggde de en plankestuga nedanpå. Det var över 70 år sedan det var folk i stenstugan. Den stod kvar kanske till för väl 60 år sedan. Stugan kallades "Styrmans stöva" och hustrun hette Lovisa. Stugan stod utefter berget, på östersidan, men hade ändå fyra väggar av sten.

Nere i Sumpen var en stenstuga. Man kunde stå nere och rycka blommor och gräs på taket. Där bodde en som hette Johan Andersson och hans hustru Lovisa. En gång hände det att de inte hade annat än kaffesump och potatisskal. Där var mycket fattigt, och där var så uselt att platsen kallades Dynga. Stugan låg där Gollungbergs hus nu ligger, intill ett berg. Byggnaden var nästan fyrkantig och hade tre väggar. I stället för den tredje var berget, det var den norra. Ingången var på västsidan och det var bara ett utrymme inuti. Väggarna var $1\frac{1}{2}$ aln tjocka eller mera och mellan stenarna var det tätat med lera eller jord tror jag. Men jag minns inte om muren var enkel eller dubbel. Den var högst tre alnar hög vid knuten och liknade med sina kullerstenar mest en källare. Stugan var långt röstad och på gavlarna vilade en ås, som var bar (där var inget loft). Taket var täckt med torv och tång och jord. Tången låg underst, sedan kom jorden. Ovanpå växte gräs, alldeles som en backe. Taktegel fanns inte. Vad skorstenen var gjord av vet jag inte. Kanske var det några bjälkar över inuti för hemlinga. (Hemling: några breda bräder, som låg strax under taket i stugans längdriktning. Där förvarade man allehanda saker). Golvet var stenlagt. Var eldstaden fanns minns jag inte. Det var bestämt två fönster, ett på västsidan och ett på sydsidan. På östsidan hade de inget för vinden. Glasrutor. Lovisa var från Skåpesund, och gubben var fiskare. Det var en 60 år sedan stugan stod. Morfar (f. 1829) minns när det bara var 3 hus i Sumpen.

ACC. N:R M.10667:29.

11 Sumpen

Jag var 4-5 år då jag var inne i Styrmans stöva. Det enda

jag minns var att det var en stenstuga byggd av stora kullerstenar och

att den låg intill ett berg nära en liten gångstig här i Sumpen. Där var

mycket fattigt och det regnade in genom taket.

11:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M10667:30.

//
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utdrag ur Klövedals husförhörsbok 1861 - 1866.

S U M P E N

Fiskaren Johan Andersson f. 1836 29/2

h. Lovisa Kristina Larsdotter f. 1836 24/5

s. Axel f. 1861 16/7

s. Carl Ludvig f. 1865 24/6

s. Hilmer Julius f. 1869 25/5

s. Janne Leonard f. 1873 6/8

s. Bernhard Alexander f. 1881 14/6

d. Albertina f. 1878 2/5

Familjen inflyttad från Herrön 1872.

Utdrag av Johan Pettersson, 31/12 1947.

12 Gällov?

ACC. N:R

M.10667:3/

Jag minns en liten stenstuga med ryggås och tegeltak. Väggarna var helt av sten. Jag var bara en liten pojke då. Jag t r o r att hon som bodde där hette Inger, men något mera kan jag inte säga.

12:1

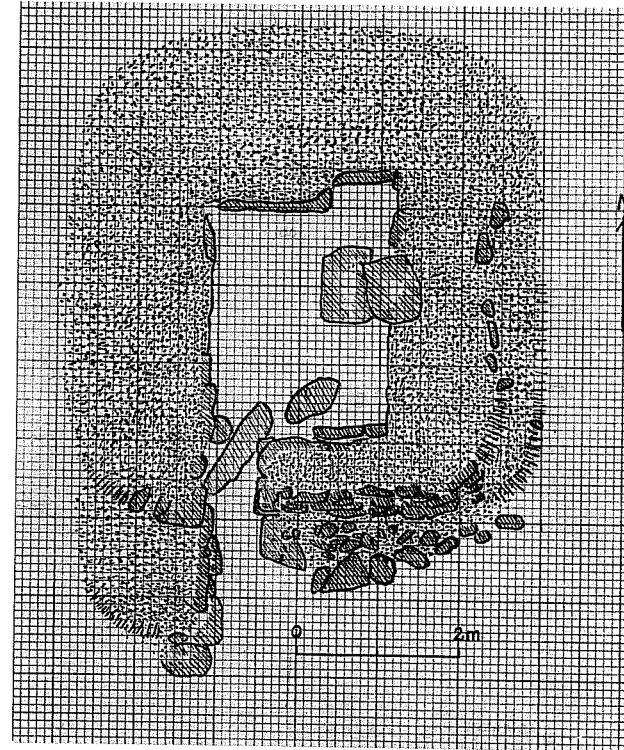
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tvärsektionen är dragen i bäring 91,8 grader 20,0 cm. från stenstugans sydöstra innerhörn. Stugan har ingången på södra gavelsidan. I ingångens innerparti ligger en stor stenhäll, som troligen tjänat som överliggare över ingångspartiet. Stugan innehåller en myckenhet mindre stenar, jord och barr, varför den kan antagas ursprungligen ha varit djupare än vad som nu framgår av tvärsektionen, uppskattningsvis omkring en halv meter. Gavelröstets topp befinner sig nu 1,50 meter över marken inne i stugan. Bakgaveln består av endast tvänne stående hållar, som stödja jordvallen där bakom. Mitt på Ö-längsidan är en nedsjunkning, som möjligen markerar fönstrets plats. En liknande insjunkning finns även på V-längsidan. Väggarna äro uppförda i skalmursteknik utom på norra och västra sidan, där stugan är så pass ingrävd i backsluttningen att man icke anbringat någon yttre stenläggning. Väggfyllnaden består av sandblandad jord. Varje spår av kringliggande uthusbyggnader saknas, vilket styrker traditionen i detta avseende.

M.10667:33.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

13:1

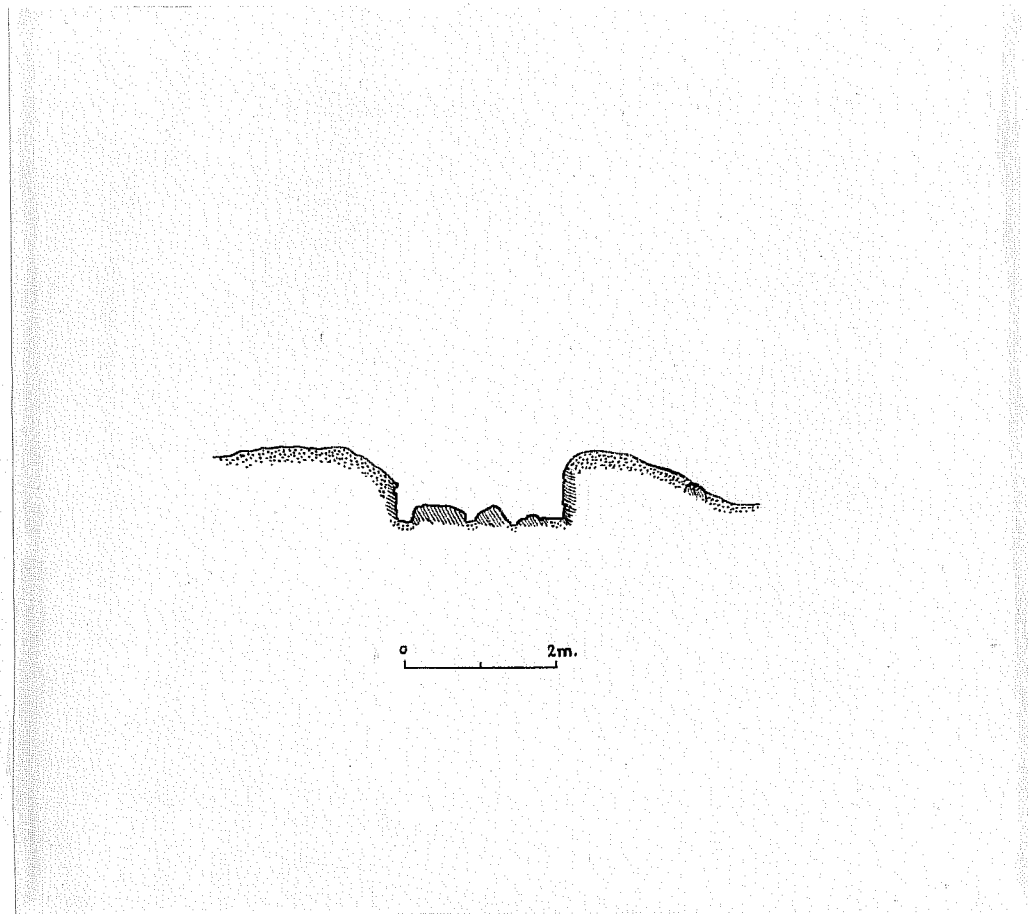

Plan

mg. salus vid anordningen

M.10667:34

FOLKLIVSARKIVET 13:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Tvärsektion

M.10667:35.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

13:1

ngr. sakvarden vid anordningen

M.10667:36.

13:1
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

mg. VI: 2:3

mg. VI: 2:4

ACC. N:R M.10667:37.

13
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utdrag ur Stenkyrka kyrkobok 1872 - 1881, fol. 559 del II

R O R A

Backstugusittaren Kristian Petersson f. 1826 6/9

h. Petronella f. Eriksdotter f. 1822 20/3

s. August Matias f. 1851 16/9 i Fåssberg

s. Peter f. 1854 14/9

s. Edvard f. 1864 28/5

Meddelat av kyrkoherde G. Cederberg,
Sibräcka den 27/12 1947.

13 Röra 1¹⁴

ACC. N:R M.10667:38.

13:2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid Röra korsväg fanns en stenstuga, som det har bott folk i. Det var en ryggåsstuga och troligen var taket torvtäckt. Den revs för 60-70 år sedan, men väggarna står ännu kvar.

Albin Olssons hustru meddelade den 15/7 1947: I den stenstugan har bott flera personer. Jag minns inte vad de hette, men den ene sonen hette August. Eldstaden hade de väl i något hörn.

13 Röra 1¹⁴

ACC. N:R

M10667:39

13:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I stenstugan vid Röra korsväg bodde en som hette Kristian och hans hustru. De hade ter barn, August, Petter och Edvard. August flyttade upp till Röstorp och senare kom Kristian också dit. Där bodde dei en liten ryggåsstuga med torvtak. Där var lagård och kök och rum i en länga kommer jag i håg. Nu är det ungefär 70 år sedan de flyttade ifrån stenstugan, så jag minns inte när de bodde i den, men det har mina föräldrar talat om. - Stenstugan hade två fönster, ett på var sida och jag tror att där var något trä överst på stenväggen där fönstren satt. Träväggen stod på stenväggens ytterkant så att de fick två breda hyllor till att lägga saker på. Fönstren var i träväggarna, men gavlarna var helt av sten, röstade, och däröver låg ryggåsen. Taket var täckt med torv. Eldstaden stod vid bakväggen, tror jag.

13 Röra 1¹⁴

ACC. N:R

M10667:40.

13:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I stenstugan på Röra mark här uppe vid korsningen mellan röravägen och landsvägen bodde en man som hette Kristian och hans hustru. Vad de hette mera har jag glömt. De hade tre söner; en hette August (Kristiansson), den andre Petter och den tredje minns jag inte. De är nu döda allihop, men August var mycket gammal då han dog, och de var kärnfriska allihop. Senare flyttade familjen upp till torpet Röstorp, men det var också före min tid. August bodde sedan kvar i Röstorp, och han hade en dotter som lever och bor här på Tjörn.

Kristian hade bara den stenstugan och inga uthus, bara en liten åker som han brukade. - De gamle berättade att de hade flera stenhus i utmarkerna förr. Det var här på flera ställen.

14 Röra

ACC. N:R

M. 10667:4/

14:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Då jag var liten var jag hos skomakaren Jonas i Röra för att få kännor. Jonas var en liten ful gubbe och frun hette Sidsela. De bodde i en liten stenstuga och man måste krypa in genom dörren. Väggarna bestod av dubbla murar med mellanfyllnad av jord. Taket var täckt med torv och där växte vilda blåa blommor. En av barnen hette Petter. Han var inte riktig. Den andra hette Anna Kristina t r o r jag, sedan tror jag inte där var fler.- Inuti stugan var bara ett rum med en liten förstuga. Inga möbler fanns, bara en bänk och en säng. Eldstaden var en öppen spis av järn som stod akter i vrån. Det fanns bara ett fönster, på gaveln, ungefär 20 x 30 cm. Ryggås. Var ingången var minns jag inte. Eldstaden var vid förstuguväggen. Rummet var invändigt 2-3 alnar brett och långt och väggar var ett par alnar höga. Golvet var av jord lagt med stenhällar och på söndagen ströddes det med strandsand. Mellan stenen i väggarna var lera och jordfyllnad. Det enda träet i stugan var möjligtvis över fönsterkarmen och dörren. Det var åttio år eller mer sedan där bodde folk. Då jag var 9-10 år var stugan borta.

Här var stenstugor på många ställen, i Valbergshammen och i hammer-
na tiil Tyft.

14 Röra

ACC. N:R

M. 10667:42.

14:2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nära röravägen ligger en liten sommarstuga och bakom den lig-
ger lämningarna efter en stenstuga. Den skall ha varit ungefär likadan som den
vid Röra korsväg, och där har bott folk för mycket länge sedan, kanske 150 år
sedan. Där skall ha bott en skomakare.

14:3

14 Röra

ACC. N:R M.10667:43.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nära brunnen vid den lilla sommarstugan här vid röravägen

fanns en likadan stenstuga (= som den andra i Röra). Där bodde en lappskomakare
som hette Jonas. (Han gjorde aldrig nya skor, bara lappade gamla). Det var för
ungefär 70-80 år sedan. ~~Mamma~~ talade om det.

15:1

15 Tyft el. Bäck

ACC. N:R

M.10667:44.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag hade en farbror, som bodde i en stenstuga. Jag kan inte säga om det var på Tyfts eller Bäcks mark den låg, och jag var där aldrig själv, men minns när farbror bodde där, och hörde berättas hur där var. Stugan försvann för 35-40 år sedan. Den hade dubbla murar med jordfyllnad emellan och låg intill ett berg och hade ingången på långsidan och bara ett fönster. Det var på gaveln.

16 Kålleröd

ACC. N:R M.10667:45.

16:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Kålleröd fanns förr en stenstuga. Jag t r o r att den hade dubbla murar med jordfyllnad mellan. Den stod intill ett berg, så att berget var istället för den fjärde väggen. Inuti den var bara ett rum och eldstaden var en öppen spis, men var den stod vet jag inte. Stugan försvann före min tid men mina förfäder har berättat om den.

18:1

18 Orust i allm.

ACC. N:R M.10667:47.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pappa var ifrån Orust och han berättade att där förr fanns flera

stenstöver.

19 Lilldal

ACC. N:R

M.10667:48.

1/10/1919

19:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Kåtorp på Lilldals mark fanns en stenstuga som är försvunnen nu.

För 20-25 år sedan bodde där en torpare som hade 7 eller 8 barn. Hans namn minns jag inte. Stugan hade dubbla murar troligen med jordfyllnad emellan. Eldstaden var en öppen spis i ena hörnet. Taket minns jag inte, men jag tror ett det var täckt med torv eller tegel.- På väggarna fanns intet trä, utan de voro av sten ända upp till taket. Stugan minns jag, men inte när där bodde folk.- Det fanns bara ett fönster, på gaveln. Dörren var på långsidan, mitt emot spisen.

20 Häle mosse

ACC. N:R

M.10667:49.

20:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På Häle mosse fanns förr en stenstuga. Den hade dubbla murar med jord emellan. Där var bara ett litet rum med ett skjul i änden. Dörren var på ena gaveln och fönstret på den andra. Eldstaden var en uppmurad lerspis på samma sida som dörren, i rummet, vid mellanväggen mellan rummet och skjulet. Där var två dörrar, den ena ledde utifrån in i skjulet, och den andra från skjulet in i rummet.- Det fanns allt flera sådana stenstugor. Handlanden i Nordvik, Alfred Olausson, känner till denna stugan och kan berätta mer om den.

M.10667:50.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

21:1

Uppteckning n:r 21:1 återfinnes på blad 26:2

ACC. N:R M 0667:5/

2/
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utdrag ur Stenkyrka kyrkobok 1862 - 1872 del II sid 390.

S T O R A S I B R Ä C K A

Backstugusittaren Gustaf Olsson /fattighj./ f. 1815 21/12

h. Helena Eriksdotter f. 1810 20/12 d. 1867 20/7

s. Olaus /bräcklig/ f. 1846 29/5

d. Anna Elisabet f. 1854 2/2

Meddelat av kyrkoherde G. Cederberg,

Sibräcka den 27/12 1947.

21 Sibräcka 1^{1b}

ACC. N:R M.10667:52.

21:2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Tryckhårt (Tryckhålet), Sibräcka under prästgården fanns en stenstuga, som nu är alldeles borta. Den hade dubbla murar med jord emellan samt ryggås och torvtak. Murarna voro bortåt $1\frac{1}{2}$ alnar tjocka. Där fanns bara ett rum och en liten förstuga där akter. Där var också ingången. Rummet var ungefär 6 x 6 alnar invändigt. Eldstaden, en liten gruva, stod i änden på rummet, intill förstugan, och där fanns också en liten bakugn inne i rummet. Stugan hade fyra väggar och var inte byggd tätt intill berget. Skorstenen var av gråsten, eldstaden likaså. Intill den hade de en gammaldags kamin och där kokade de. Grytan hade de på brandjärn. I rummet var jordgolv och ingången var på långsidan, i förstugan. Därifrån kom man in i rummet genom en dörr vid sidan av eldstaden. Fönstret var på gaveln, det var bara ett. Möblerna voro ett gammalt bord, en säng och en träsoffa. Där var fyra personer, Gustav i Tryckhårt (kallades Peng- Gustav därför att man med orätt trodde att han hade kommit över mycket pengar). Hustruns namn minns jag inte, men dottern hette Betty och sonen Olaus. Han var något halt. Det är ungefär 65 år sedan de bodde i stenstugan, och den försvann för 60 år sedan. Jag kommer ihåg den. Stugan var helt av sten; där fanns inte något trä i den. Väggarna var omkring $2\frac{1}{2}$ alnar och på gaveln väl 3 alnar. Stenväggarnas översidor

21 Sibräcka 1¹_b

ACC. N:R M. 10667:53.

hade man till hyllor där man hade allehanda saker. Stenen i väggarna var inte kullersten, utan vanliga stenar. De var tätade med lera emellan och på insidan var väggarna kalkade både över stenarna och lertätningen.

8 Nordviksstrand.

I Nordviksstrand fanns också en stenstuga. Där bodde en, som kallades "Hurven". Den stugan var alldeles lik den i Tryckhårt. -- Utanför stenstugorna hade de ofta en mullbänk där det växte åbrodd och salvia.

21 Sibräcka 1¹_b

Tryckhålet, Sibräcka: Spår av bebyggelse synas. En liten fyrkantig tomtning syns bäst, men f. ö. finnas flera svårt övervuxna murar både i kallmuroch skalmursteknik. Någon bestämd uppfattning om stenstugan kan inte erhållas, emedan platsen är svårt övervuxen med hagtorn, törnrosor, akleja, krusbärs- och hallonbuskar. (Upptecknarens anm.)

21:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8:4

21:4

21 Sibräcka 1¹b

ACC. N:R

M10667:54

21:5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

..... Vid Tryckhårt (Tryckhålet) på Sibräcka mark fanns en stenstuga.
Där var bara ett rum och en liten avbalkning bak. Rummet var ungefär 7 - 8 alnar
långt och lika brett. Jag tror att där var dubbla murar med jordfyllnad mellan.
Gavlarna kanske hade någor trä. Stenstugan försvann för en 50 år sedan eller 60.
Gubben som bodde där hette Gustav. Gummans namn minns jag inte. Barnen hette:
Olaus och Betty. Eldstaden minns jag inte riktigt, men jag tror att den var vid
ingången, på gaveln. Det fanns bara ett fönster, på gaveln mitt emot dörren.-
Stenen syntes inte inifrån, utan där var någon sorts klädning.

22 Fulls mosse,
Vävrå Övergård

ACC. N:R

M.10667:55

22:/

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I stenstugan vid Fulls mosse bodde en man som hette Alm och hans hustru. De hade fyra pojkar; de var stora och starka allihop. - Far berättade att det var sten i stugan ända upp till taket. Far var född 1833 och var jämgammal med Alms son. Alm själv var född i slutet på 1700-talet. (Min farmor var född år 1800). Alm flyttade från stugan före min tid. Han var jordbrukare och gick och arbetade åt folk. Så gjorde han halmhattar som käringen gick och sålde i trakten.. De var av råghalm som var slagtröskad; den kallades långhalm. Hattarna var flätade och sydda med becksöm. Det berättade far.

Vid besök på platsen kunde följande konstateras: Läge: omkr. 200 meter nordnordöst om Fulls mosse. Stenstugan har legat i VNV - ÖSÖ och har haft två utrymmen inuti. Rummet är 4,30 meter långt och 3,10 meter brett och har haft eldstaden i norra hörnet. Lämningarna av uppmurningen är 2 x 2 meter i fyrkant. Intill denna eldstad har dörren varit på kortsidan. Genom denna har man kommit ut i ett mindre utrymme 3,50 meter långt och omkring 2,80 meter långt. Här synas spår av ingång på SSV-längsidan. Invändigt är väggarna stenlagda, och på utsidan ligger en ett par meter bred jordvall, som möjligen har haft även en yttre stenläggning (skalmur). Mycket sten lär nämligen ha tagits från stugan, och lämningarna äro överallt mindre än meterhöga. - Nedanför huset ligger Almelyckan, vilken lär ha varit det potatisland som hörde till stugan.

(Upptecknarens anmärkning, 21/7 1947.)

Den siste som bodde i stenstugan hette Olof Frisk. Han hade varit båtsman och flyttade in i stenstugan på gamla dagar. Sedan bodde han där i minst 10 år, och flyttade därifrån 1918. Före honom hade stugan varit bebodd av en man som hette Andreas Hall, och han hade också byggt stugan. Det var år 1874. På den tiden var det vanligt med stenstugor här. - Stugan låg i NV - SÖ, och hade ett fönster på SÖ-gaveln och ett halvt fönster på sydvästra långsidan. Bägge fönstren var i rummet, och NV om rummet låg ett skjul där de hade bränsle. Där var inga fönster, men ingången var på skjulets sydvästsida, och därifrån kom man in i rummet. Fönstren hade glastrutor, och taket var saxtak med sparrar och därpå lagd långhalm. På gavelväggarna fanns rösten av trä och därinnanför ett litet loft som vilade på bjälkar lagda tvärs över mellan stenväggarna. Eldstaden var i rummets norra hörn: en öppen spis, kamin och ugn, alltsammans inne i rummet. Där fanns också en säng, ett bord, en skänk och en soffa. I rummet var trägolv, i skjulet jordgolv. - Halls hustru hette Charlotta och en av döttrarna Albertina, men där var flera till.

23 Granmossen

ACC. NR M. 10667: 57.

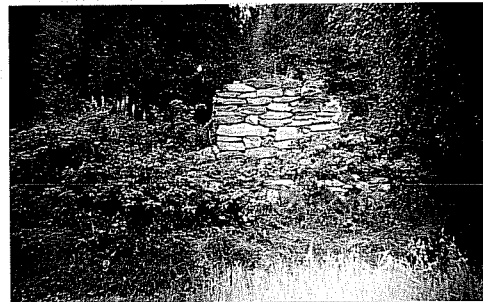
23:2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stugans inre nord-östra långsida är omkr. 7,30 meter lång och
upp till 1,80 meter hög. Väggarna äro uppförda i skalmursteknik med inre kär-
na av jord e. dl. Väggbredden växlar mellan 0,65 meter och 1,10 meter. Möj-
ligen finnas även bindstenar. Den andra, SV, långsidan är invändigt omkring
6,65 meter lång, medan stugans inre bredd ligger omkr. 3,50 meter. På SÖ kort-
sidan finnes en delvis förstörd fönsteröppning 1,50 meter från NÖ-längsidan.
Dörröppningen är 2,60 meter från NV- kortsidan samt är omkr 0,85 m. bred.
Utanför SÖ-gaveln finns en liten uppmurning, kanske en "torvbänk". Stugan är
igenvuxen med brandgula liljor, riddarsporre och hallonbuskar.

M.10667:58.

FOLKLIVSARKIVET 23
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Återstoden av SÖ gaveln

neg. VI: 2:5

Här bodde en man som hette Johannes Berndtsson och hans hustru Malena. De hade flera barn, en hette Kristina. De flyttade härifrån 1894 och hade flyttat hit före vår tid. Kanske hadedet bott folk här före vår tid. Jag var här med bröd till dem en juledag någon gång på 1880-talet och fick då risgrynsgröt med smör i. Detta huset hade också rum och skjul. Ingången ledde in i skjulet och därifrån kom man in i rummet. I skjulet fanns en liten glugg på ÖNÖ-sidan. Eldstaden var en öppen spis, som stod i rummets NNÖ-hörn. Där fanns ingen ugn. - Stenväggarna gick ända upp till taket; där var inget trä. Taket var sparrtak utan loft, täckt med bräder och torv och halm. - Hönsen hade de inne i rummet. I skjulet hade de ved och torv. Väggtjockleken växlar, men når upp till 1,60 meter.

(Upptecknarens anmärkningar med anledning av besök på platsen den 21/7 1947:) Rummets invändiga mått: omkr. 3,50 x 3,50 meter. Väggarna uppförda i skalmursteknik, 0,80 - 1,60 meter breda. Skiljeväggen mellan rum och skjul synes ha varit omkr. 0,70 meter. bred. Rummet är nu igenvuxet av ett 20-tal höga körsbärsträd. Läge: NNV-SSÖ, helt nära Gramossen, men på Vävra Mellangårds mark.

M. 10667:60.

24
FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

neg. VI: 2:6.

25 Stuveröd

ACC. N:R M. 10667:6/.

25:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Stuveröd, Skaftö har funnits en stenstuga. Det har jag
hört.

27 - 28 Storehamm

Jag har också hört talas om små stenstugor med torvtak uppe
i Storehamm, troligen i Tegneby socken. Det var före min tid, kanske 50 år sedan
folk bodde i dem. Det var den tidens sed. Där var bara ett rum och kanske ett
bränsleskjul.

27:1

28:1

26 Tönsäng

ACC. N:R

M10667:62

26:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Tönsäng, eller kanske det var på Habborsby mark fanns förr en stenstuga. Den hade dubbla murar med någon sorts fyllnad emellan och stenen gick ända upp till taket. Utvändigt syntes bara kullerstenen. Stugan hade bara ett rum, men vid gaveln var ett litet skjul för bränne. Ingången ledde in i skju-
let, och därifrån kom man in i rummet. Det fanns bara ett fönster, och det var på gaveln.

26 och 36 Tönsäng

ACC. N:R

M10667:63

26:2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Lerdal i Tönsäng i Valla socken fanns två stenstugor på Olaus Hanssons mark. Nu är det sonen, Hans, som äger marken; han är väl en 70 år. I den ena stenstugan bodde Bern Berndtsson och i den andra Bernhard. Han var den siste som bodde där. Hans far, Olaus, hade bott där före honom. Rummet var en 3 meter långt och bredden ett par meter. Stenen gick ända upp till taket och däröver var lagd en ås.

36:1

37 Valbergshammen, Källekärr.

Stenstugan i Valbergshammen, på Källekärrs mark, hade ett litet loft under taket och dubbla murar med jordfyllnad emellan. Mellan stenarna hade man tätat med kalk och sand. Både utvändigt och invändigt var den kalkad. På taket var det jord och torv. Inuti var det två rum och skjul. Där var bakugn också. Muren var av gråsten, skorstenen av tegelsten. Eldstaden hade de inne i rummet, nästan mitt på kortväggen. I skjulet hade de bränne och vatten. Det fanns bara en dörr, på långsidan, på skjulet. Från skjulet ledde en dörr in. Fönstret var på gaveln. Där bodde en som hade varit båtsman förut.

37:1

21 Sibräcka 1¹_b : En stenstuga var i Tryckhårt på Sibräcka mark. De var nästan lika allihop stenstugorna.

21:1

26 Tönsäng 1⁷

ACC. N:R M. 10667:64

26:3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stenstugan i Lerdal, Tönsäng hade dubbla murar med jordfyllnad emellan. Eldstaden var vid gaveln, en lerspis. Fönstret var vid andra gaveln. Där var också en förstuga av trä, som var senare tillbyggd. Intill stugans långsida fanns ett skjul, också av sten och där hade de bränsle och halm och en gris om sommaren. Vid stenstugans andra långsida var en källarliknande stenhudda. Där hade de hönsen och fåren. Det är nu 27 år sedan det var folk i stugan. Olaus Olsson hette han som bodde där, och hon hette Kristina. Barnen hette Herman, Johan, Oleana och Oskar, som var yngst.- Stugan hade ryggåstak.

36 Tönsäng

Den andra stenstugan i Lerdal var senast bebodd på 1880-talet, men stugan stod ännu för 50 år sedan. Nu är där en trädgård där den stod. (Detta var den nordliga i Lerdal).

36:2

M.10667:65.

FOLKLIVSARKIVET 26:4
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Uppteckning n:r 26:4 återfinnes på blad 54:1

M.10667:66.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

27:1

28:1

Uppteckningar N:r 27 - 28 återfinnas på blad 25:1

29 Jordvägen

ACC. N:R M.10667:67

29:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stenstugan vid Jordvägen hade dubbla stennmurar och jordfyllnad inuti.

34 Edshult

34:1

Här ute genom bergen stod en stenstuga i Edshult. Där bodde en gammal gunna som hette Helena. Det har jag hört talas om . Det är knappt hundra år sedan hon bodde där.

29 Jordvägen, Tången

ACC. N:R

M. 10667:68.

29:2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stenstugan här hade metertjocka rappade väggar och bara ett rum.

Intill långsidan stod en liten kamin. En dörr var på bakgaveln och en på långsidan.

Där var tre fönster, ett på nordsidan, ett på Ö-gaveln och ett på sydsidan.

Stenstugan ingår numera i en liten stuga, och tre av de gamla stenväggarna synas ännu utanpå huset. (Upptecknarens arm. med anl. av besök på platsen den 26/7 1947).

29 Jordvägen, Skeppsviken

ACC. N:R

M.10667:69.

29:3

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Jordvägen, Skeppsviken, på vägen till Tången fanns förr en stenstuga.

Den hade dubbla murar med fyllnad emellan. Jag tror där bara var ett utrymme, så att de hade alltihop i ett. (Stugan låg nere vid Tångesund, söderut över ängarna vid landsvägen.) Där var helt stenväggar och ryggås med jordtak. Patrik Pettersson på Jordvägen bodde där. Nu är stugan omändrad så att den ingår i en liten trästuga. Där är trä uppå och nu bor dottern där.

M.10667:70

FOLKLIVSARKIVET

29:4

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Uppteckning N:r 29 återfinnes på blad 35:1

30 Gullberg

ACC. N:R

M. 10667: 7/

30:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid Gullberg i Morlanda socken (intilliggande gårdar heta Glims-
ås och Köperöd) fanns förr en stenstuga. Alltihop var av sten; där var högst någon
enda stock. Taket var av bräder. Där var både kök och rum. Jag vet inte om den är
borta nu. Men där var folk i den för en 70 år sedan.

31 Myren

~~En annan stenstuga låg nere under ett berg. Myra kallades platsen.~~
~~Den var alldeles likadan.~~

31:1

32 Rålanda

ACC. N:R

M.10667: 72.

33 Björneröd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Tegneby minns jag två stenstugor. Den ena låg nog på

Rålanda mark och den andra låg på Björneröds mark ute i en hamm. Bägge hade dubb-
la murar med jordfyllnad emellan. Taket var av trä. De var bra små stugor, och
där var bara ett rum. Jag vet inte om där var något skjul vid änden. Kaminen stod
vid ena väggen. De var nästan lika de stugorna. Inuti var de vitkalkade. Stenar-
na var fogade med lera och överrappade med kalk. Golvet var av jord. Det var bara
ett fönster, på frångaveln. De var bebodda för en 40 år sedan. Han som bodde i
björnerödsstugan hette Martin; efternamnet minns jag inte. Han sålde vispar. De
hade två pojkar. Hans stuga liknade nästan en källare.

32:1

33:1

M.10667:73.

FOLKLIVSARKIVET 34:1
Institutionen för folklivsforske-
ning vid Lunds universitet-

Uppteckning N:R 34 återfinnes på blad 29:1

35 Skaboholmen

ACC. N:R

M.10667:74

29 Jordvägen

På Skaboholmen i Klövedals socken har varit en stenstuga. Den hade nog dubbla stenväggar, och taket var nog av trä. Inuti den var bara ett utrymme. Den var bebodd i min barndom, för en 70 - 80 år sedan. - - Vid Jordvägen i Morlanda socken har också funnits en stenstuga.

35:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

29:4

M.10667:75.

FOLKLIVSARKIVET 36:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Uppteckning N:r 36 återfinnes på blad 26:2

M.10667:76

FOLKLIVSA. KF. 21 36:2

Institutionen för folklivsfor-
skning vid Lunds universitet

Uppteckning N:r 36 återfinnes på blad 26:3

M.10667:77

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsförsk-
ning vid Lunds universitet

37:1

Uppteckning N:r 37 återfinnes på sidan 26:2

På Hovs mark var förr en stenstuga. Den var byggd intill berget så att berget var istället för den fjärde väggen. Ingången var på södra långsidan och ledde in i köket. Därifrån ledde en dörr in ^{till} rummet. Väggarna bestod av dubbla stennmurar med jordfyllnad emellan; mycket tjocka. På gaveln var ett litet fönster och på långsidan ett annat (sydsidan). Taket var torvtäckt. Där var inte jordgolv. Eldstaden var i hörnet i rummet och under taket hängde en rund stång som de hängde upp saker på. Där var ryggås, inte något loft. Där var mycket ont om bränsle, och om vintern eldade de med ljung. Jag minns inte om där var någon bakugn. Där var mycket fattigt, och de hade ingen mjölk. - Gubben, som bodde där kallades "Varpen" och hon hette Varp-Anna. En dotter hette Soffi (hon bodde sedan kvar i "Varpet"), en annan Johanna och så var där en till. En son hette Abraham, en annan Johan. Han blev korporal. - I stugan bodde folk senast för en 40 år sedan. Jag vet inte när stugan byggdes, men den revs under årens lopp i min barndom. - Oskar Gilberg i Rålanda vet nog mera om de gamla stenstugorna. - Stenstugorna här var av gråsten, tätade med lera, inte kalkade.

39 Nösund

ACC. N:R M. 10667:79.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nere på Nösund var en stenstuga. Där bodde en som hette Långe-Johan. Han gick omkring och ryckte ljung. Stugan var inte större än ett litet hönshus, mindre än tre meter lång utvändigt. Där var sten ända upp till taket, och taket var tegeltäckt. Det var tre små gluggar till fönster. Eldstaden var mitt på golvet, inte vid någon vägg. Till köksbord hade han en skottkärra. Jag vet inte om där var jordgolv.

39:1

40 Sör-Sörbo

En annan stenstuga låg vid Lunne Klev på Sör-Sörbo mark (Morlanda). Där bodde en som hette Johan Svensson.

40:1

41 och 42 Berg

På Bergs mark i Morlanda var det två stenstugor. I den ena bodde en som kallades Gampen. I den andra bodde Johan Helgesson. Där var bara ett utrymme inuti den stugan. Stenstugorna försvann för en 60-70 år sedan allihop.

41:1

42:1

43 Sörbo

I Sörbo, Morlanda, var en stenstuga. Där bodde Visp-Lotta.

43:1

Forts. från 43)

ACC. N:R

M. 10667:80.

43:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den stugan var mycket liten, hade bara rum och kök. Den har jag inte ~~heller~~ sett, bara hört om. ~~Jag minns inte vad han hette som bodde där, men~~ Alfred Johansson i Berg, Morlanda vet mycket om stenstugorna. Han är en 75-76 år.

45 Rålanda Östergård.

På Rålanda Östergård, Tegneby, låg också en liten grå stenstuga. Den har jag sett. Den stod uppe i berget och de hade potäter utanför. Inuti var rum och kök. Ingången var på långsidan. Där bodde Amanda Olsson och hennes tre barn, två söner och en dotter.

45:1

44 Huseby Klev.

En annan stenstuga låg i Huseby Klev i Morlanda socken. Den var mycket mycket liten och hade bara rum och kök. Den har jag inte heller sett, bara hört talas om. Jag minns inte vad han hette som bodde där.

44:1

M.10667:81.

FOLKUNIVERSITETET
Institutionen för folk- och
ping vid Lunds universitet

44:1

Uppteckning N:r 44 återfinnes på blad n:r ^{43:1}~~45~~

46 - 49 Röra o. Tegneby

ACC. N:R M.10667:82.

46:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

46) I Röra socken fanns en stenstuga. Det har jag hört av mina föräldrar.

47) En annan har legat vid Vrångvatten.

47:1

48) I Baggetorp, Näverkärr, Röra s:n., berättas, att en stenstuga låg
uppe i bergen i Tegneby socken vid Röras gräns. Han som bodde där kallades Rale-
Simon.

48:1

49) Inne i skogen, innanför Röra kyrka fanns en stenstuga. Troligen var
det på Remmedalens
~~Röredalens~~ mark.

49:1

50 Björneröd, Myckleby

ACC. N:R

M. 10667:83.

50:/
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Björneröd i Myckleby fanns en stenstuga. Det var en 50 år sedan jag såg den. Där bodde en som hette Halte-Sven och där var många barn, men de blev alla sålda på socknen. Stugan hade dubbla murar med jordfyllnad emellan och var ungefär 8 alnar bred och 10 alnar lång utvändigt. Ett lågt fönster låg på långsidan och ett annat var på gaveln. Det hade 4 rutor. Utifrån ledde dörren in i köket, och därifrån kom man in i rummet. Eldstaden var i rummet vid bakväggen. Där var ingen ugn. Jag vet inte hurdant golvet var. Där var många stenstugor till, men denna var den enda jag såg.

51 Assmunderöd

51:/

En låg här i Assmunderöd under berget där.

52 Gläshed

M.10667:84.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

52:1

En stenstuga låg på min mark vid bron därframme. Det var ett gammalt torp, Törltipp, och i närheten av det är murarna efter stenstugan. Den hade dubbla murar med jordfyllnad emellan och bara ett utrymme inuti. Den låg på Gläsheds utmark (nu Oskar Johanssons mark) och jag vet att där bodde folk 1885. Dörren var på gaveln och intill den eldstaden. Gubben som bodde där hette Andreas och hans son, Albert Andreas-son, bor nu i Kållekärr. Hustrun hette Britta Mattiasdotter, och de hade en mängd barn.

53 Gunneby (Blåsut)

53:1

En annan stenstuga låg på Gunneby mark. Det var uppe i utmarken. Den var be-
bodd för 50 år sedan. Platsen hette Blåsut och han som bodde där hette Rutger Berndt-
son och hans hustru hette Lovisa. Han kallades "Puls på Blåsut", och slaktade hästar.
De hade många barn, och äldsta tösen minns jag gott. Hon hette Albertina och gick och
bad om. - Den stugan hade också dubbla murar med jordfyllnad emellan, alldeles som
de andra.

54 Gunneby (Hamnen)

54:1

En raserad stenstuga finns i Valbergshamnen, på Gunneby mark. Hamna heter
platsen. Den stugan såg jag allt, men minns den inte mycket. Andreas på Törltipp

(foto. uppd. 26)

Forts. från 54)

flyttade dit.

M. 10667:85

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

54:1

26 Lerdal, Tönsäng

26:4

I Lerdal i Tönsäng i Valla socken var också en stenstuga. Intill den var byggd en annan stenstuga med trätak. I den hade de kon. Gubben hette Olaus och gumman Kristina. I fähuset intill gömde han också tjuvgods. Han stal höns.

55 Källekärr

55:1

I Källekärr stod också en stenstuga. Det var där Nils i Rosdammen bodde innan han flyttade till källaren. Stugan låg vid Gustavs i Källekärr, och den var inte deras, utan Nils fick bo där. Det var en åttio år sedan. Jag såg den aldrig, men har hört om den.

75 Store Myr

75:1

En stenstuga fanns på andra sidan Store Myr, på SV-sidan (det är SV från Tjärnavattnet, på Lars Berndtssons mark, Källekärr). Där var också dubbla murar med torvtäckt brädtak. Han Som bodde där var murare och hette Olaus. Han använde ingen mursked, utan handen i stället. Han bodde där för en 60 år sedan, och stugan stod tills den föll. Ingången var vid gaveln och eldstaden akter vid dörren. På andra gaveln var fönstret, och där inne var bara ett utrymme. Troligen var där jordgolv.

M.10667:86.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Uppsala universitet 55:1

54:1
Uppteckning N:r 55 återfinnes på blad 26.

56 Tolleby

ACC. N:R

M.10667:87.

Pappas farfar och hans far och faster bodde i en stenstuga, som såg ut som en källare. Den låg i Jäln, Tolleby, och hade dubbla murar med jordfyllnad emellan och ryggåstak (ej loft). Dörren var på gaveln och över den var det enda fönstret. Var eldstaden var vet jag inte, för jag har bara sett ruinen efter stugan. Inuti var jordgolv och taket var täckt med torv. Inuti var bara ett enda utrymme.

57 Morrik

Farfar talte om en annan stenstuga, som jag inte har sett. Den låg i Hökedalen, Morrik och hade fönstret på sidan. Mera vet jag inte om den.

56:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

57:1

58 Lyse

ACC. N:R

M 10667:88.

58:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I närheten av Lysekil, vid Slätten, fanns förr ett stenhus. Man går in genom Seviksfjorden. På styrbords sida är ett berg med ett "altare" och om borbord är berget lågt och där ligger murningar som har varit gamla bostäder. Man vet om dem på gården vid Lyse kyrka. Kyrkvärden där heter Larsson.

59 Glansmyren

ACC. N:R

M.10667:89.

59:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Till höger om landsvägen mellan Tossene och Askum finns en torv-
upptagning som kallas Glansmyren. Där fanns en stenstuga med torvtäckt tak och
jag kan inte säga om där var näver under. Taket var av bräder med ås. Väggarna
var av sten med ett litet fönster och kalkat kök. Stugan kallades Tubban. Jag
såg den på 1870-talet och har varit i den och sedan har jag sett den flera gån-
ger. Nu är den förstörd, men jag tror att den hade dubbla murar av kuller. Stugan
lade man inte var som helst, utan i skydd för stark nordvästan, på läsidan.

60 Askum

ACC. N:R

M.10667:90.

60:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Askum socken, granne till vår gård, fanns det en byggnad där det bodde en gammal man som hette Lars Jakob under Berget. Det var inte långt från gamla Askums kyrka. Men det var ingen stuga, utan liksom en jordkällare sådan som de har potatis i. Den var byggd av sten med bjälktak och ås med torv över. Den hade två dörrar.

61 Gusseröd

ACC. N:R

M.10667:91

61:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Abraham i stenstugan" bodde i en gråstensstuga i Gusseröd. Den hade dubbla murar och jag vet inte om där var jordfyllnad emellan, men stenarna var fogade med lera. Taket var ryggåstak täckt med halm tror jag. Eldstaden var en öppen gruva vid mellanväggen mellan rummet och köket. Fönstret var murat i sten på gaveln, och ytterdörren var på andra gaveln. Jag minns inte hurdant golvet var, men i köket var det lagt med stenhällar. Några djur hade de inte. De var backstugsittare. Mannen hette Abraham Abrahamsson och det var ungefär 40 år sedan stugan stod.

62 Lycke ?

ACC. N:R

M 0667:92.

62:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Förfäderna till knekten Skog i Skogsborg, Lycke, bodde i sten-
stugor. Här var alldeles fullt med sådana förr. De försvann för omkring 50
år sedan.

63 Skållehus

ACC. N:R M. 10667:93.

63:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid Skållehus finns tomter och ruiner från vikingatiden. Där har varit ett båtbyggeri också. Det är från 1500- eller 1600-talet. Än syns där bryggor och tomter efter husen. De är fyrkantiga, inte fyllda inuti. Man kommer dit om man följer telefonledningen till Käringön ner till sjön och sedan går västeröver tills Hermanö Huvud syns. Där är en slättbacke, och där är det. Detta har jag hört av en gammal gumma från Käringön. Hon hette Maria Olsson och var mellan 70 och 75 år då hon för 40 år sedan berättade det. Hon hade hört det av sina förfäder, och de i sin tur av sina förfäder. Och på Hermanö har länge levat folk som räknar sig stamma från vikingarna på Hermanö. De två sista har nyligen dött.

63 Skållehus

ACC. NR M10667:94

Vid Skållehus nära Hermanö Huvud finns flera tomtningar ungefär
knappt 200 meter från sjöstranden. De skall vara från vikingatiden.

63:2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid Skällehuss nära Hermanö Huvud finnas omfattande lämningar efter äldre bebyggelse och verksamhet. I väster, intill en väl skyddad vik, som numera är nästan helt igengrundad av sand, ligga de två lämningar som skola ha varit båtupptag eller båtbyggerier. Bl. a. syns en lång stensträng, som leder ned till vattnet. Strax öster härom ligger lämningar efter ett hus, vars läge är VNV-ÖSÖ. Grundstenarna, som ännu synas, bilda en tydlig skalmur av 1,80-1,90 meters bredd. Jordfyllnaden mellan stenarna är försvunnen. Byggnadens storlek är 6x13 meter. Var ingången har varit, kan vid blotta anblick en inte avgöras, men gavelmurarna bära intet spår av ingångar, varför sådana bör ha funnits på långsidan. NV-hörnet, som är tydligast, är vackert rundat. Nära byggnadens mitt finns en upphöjning av stenar, som möjligen markera eldstadens plats. - Omedelbart öster härom finnas flera stora stenhopar övervuxna med törne, så att deras karaktär ej närmare kan fastställas. Här finnas också stora hägnader av kantställda stenar, som bilda runda, ovala och fyrkantiga rum. - Öster härom finns en öppen plats med flera forngravar, mest liknande s. k. domareringar.

64 Kråsekekärr

ACC. N:R

M10667:96

64:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Uppe vid Brittas torp på Kråsekekärrens mark finns en ladugård av sten.

Den har dubbla murar med jordfyllnad emellan och innehåller bara ett utrymme

till kon. Ovanpå är ett vanligt tak. Ingången är på kortsidan.

Enligt en annan meddelare skall ett fähus av sten finnas i Ottestala.

I Oxeklev stå nu två skalmursbyggnader till full väghöjd. Där finns också en tomtning med spår efter eldstad och utan inbyggd källare. Vidare finnas orediga murar och stensträngar. Den södra skalmursbyggnaden har visat sig fyllt funktionen som fähus. I den har jag nämligen anträffat tvenne fäbinds~~len~~ av järn. Det ena låg inne i "fönstergluggen", det andra nere i marken vid golvet. Inne i byggnadens SÖ hörn har jag i jordgolvet påträffat stående smidda spikar samt en järnten. Från ingången till denna byggnad leder en stenlagd väg söder ut omkring 50 meter fram till en stor hägnad eller fälla av kullersten, som nu endast delvis återstår, ehuru den är fullt tydlig. Hägnaden är igenvuxen av hög ljung och har varit uppskattningsvis 30 x 40 meter samt sluten så när som på den omkring två meter breda öppningen.

Den andra (norra) skalmursbyggnaden i Oxeklev har möjligen varit källare. Inkilad mellan ett par väggstenar har jag funnit en liten läderbit, som varit spikad på en skoklack. I såväl denna byggnad som i fähuset finnes sönderslaget taktegel i stor mängd samt en del murket trä, som antagligen ingått i takkonstruktionen

M.10667:98.

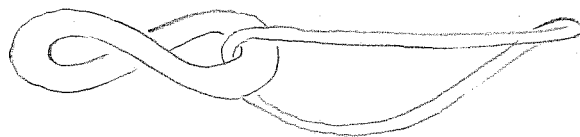
FOLKLIVSARKIVET 65:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Fäbindslen anträffade i Oxeklev nr. 1, Köleröd 1³, Klövedals socken.

A. låg i byggnadens norra hörn, B. inne i gluggen på sydgaveln.

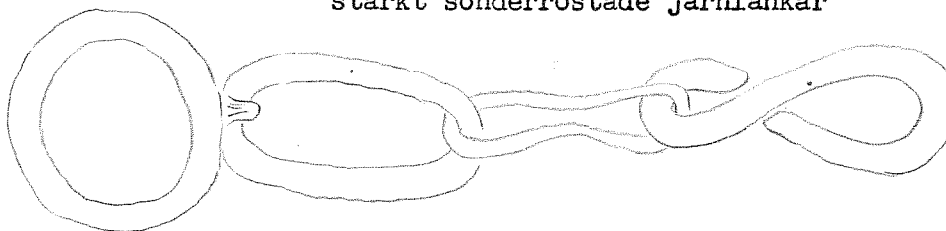
5 april 1947.

A.

starkt sönderrostade järnlänkar

B.

Oxeklevsbebyggelsen var i bruk för ungefär 50 år sedan, men jag vet inte när husen är byggda. Där bodde en torpare som hette Karl Olsson och hans hustru Anna Helena. De hade fem pojkar och en flicka. Oskar Karlsson i Hoga är född där. Boningshuset var av timmer. Det står i Brevik nu, och är ombyggt till smedja. Där var två rum, rum och kök, och mitt emellan dem var bakugnen. I stugan var det två eller tre fönster, samt trögolv. Det västligaste huset var ladugård. Den var parallell med boningshuset, som låg österut åt Stenkyrka. (Gränsen mot Stenkyrka socken går helt nära.) Söder om ladugården låg källaren. I fähuset var det jordgolv. Där hade de får. I muren var ett litet hål som fönster. Först var det torvtak, sedan blev det tegeltak. Sådana hus finns det en tre fyra stycken på vägen till Knöde Strand.

M.10667:100.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

65

Fähuset i Oxeklev neg. salvarades vid
acirderingen

ACC. NR M. 10667:101.

65
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utdrag ur Klövedals husförhörsbok 1886 - 1895.

K Ö L E R Ö D

Torparen Karl Olsson f. 1855 6/3 i Stenkyrka, inrl. 1884

h. Anna Helena Hansson f. 1851 5/9

s. Herman Oskar f. 1880 3/9

s. Johan Bernhard f. 1883 15/4

s. Sander Albin f. 1885 27/12

s. Karl Arvid f. 1888 28/8

s. Hilmer Emanuel f. 1891 4/2

s. Gustaf Teodor f. 1894 6/2

Hustr. o. ä. s. Karl Julius Olsson f. 1874, 26/12

Utdrag ur ovanstående av Johan Pettersson, 31/12 1947.

M.10667:102.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

65

Fähuset i Oxeklev

nug. VI: 2: 7.

Jag var i Oxeklev en gång som liten; jag var väl 8-10 år då. Det var på 1870-talet. Där var ett par hus med stenväggar och jag tror det var torvtak. Ingången var så låg så låg och därinne var inte mer än en säng och en bänk och ett litet bord, och jag tror inte där var mer än en stol. Men det var en stor familj, en 7-8 barn tror jag. Men vilka som hade bott där längre tillbaka i tiden vet jag inte. Så var där också ett par hus med timmer överst på stenväggarna, men det var inte mer än högst två stockar i höjd. Det var bara en dörr, och den var inte dubbel utan enkel.

Den södra stenbyggnaden i Oxeklev har inre måtten omkr. 3,0 x 2,40 meter samt ingångsbredden omkr. 0,65 m. Sydgaveln är svagt röstad och dess största höjd är 1,75 meter, medan höjden vid hörnen är omkr. 1,45 m. I denna gavel finns en liten glugg omkr. 20 x 20 cm. Skalmurarnas tjocklek växlar mellan 1,35 och 2,30 meter. (Upptecknarens anmärkning, 5/4 1947)

M. 10667:104.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

65

Fähuset i Oxeklev. Detalj av S. innerväggen. *mg. VI:2:8.*

M.10667:105

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet 66:1

- 66 Hällevik, Morlanda s:n, Orusts V. härad. Här finns en skalmursbyggnad, som troligen varit källare. Väggarna stå kvar, men taket är försvunnet. Byggnaden är av "oxeklevstyp", d. v. s. med ingång på gaveln omedelbart intill långsidan.
- 67 Toftenäs Strand, Stenkyrka s:n, Tjörns härad. Här finnes bl. a. lämningar en 67:1 skalmursbyggnad med över metertjocka stenväggar samt plan av "oxeklevstyp". Väggarna kvarstå, men tak saknas. En man uppfödd på Toftenäs Strand, berättar, att denna tomtning på 1890-talet stod likadan som nu, och att en fiskare hade den till att gömma vrak i.
- 68 Kyrkofjäll 1⁴⁵, Klövedals s:n, Tjörns härad. Här finns en källarbyggnad i skal- 68:1 mursteknik utan tak. Oxeklevstyp. Dörröppningen täckes av överliggare och in- gången är mycket låg, omkr. 1 meter. Som murbruk har använts en blandning av lera och snäckskal. Byggnaden är lågt röstad, samt bär spår av yttre och inre vitkalkning. Uppåt avsmalnar väggarna något, dock så, att innerväggarna äro nästan lodräta.- Helt nära finns en vattenhåla, betesängar och husgrunder. Bakgavelns ytterhörn äro vackert avrundade.
- 69 Säby 2¹³ ?, Stenkyrka s:n, Tjörns härad, Röstad skalmursbyggnad utan tak. 69:1
Gavelingång. Läge: omkring 10 m. S om byvägen till Säbyö.

I Gunnesby, Säve s:n., finns en källarbyggnad i skalmursteknik. Den ligger delvis ingrävd i backsluttningen och har en yttre längd av i SV 11,0 meter och i NÖ 12,0 meter. Bredden utvändigt är i NV 8,0 meter samt i SÖ 7,65 meter. De icke ingrävda sidorna, alltså NV, SV och ^{NÖ} SÖ utgöres av dubbla murar med inre jordfyllnad. Bredden växlar mellan 0,70 meter och 1,00 meter, utom på frångaveln (^{NV}SV) där den är 2,0 meter. På innerkanten av dessa stennurar vilar takkonstruktionen, vars bas är omkr. 6 x 9 m. Takteglen vilar på läkter, lagda på brädklädsel. Denna vilar på fem längsgående gro-
va bjälkar, av vilka de två nedersta vila på väggens innerkant och den översta upp-
bäres i sax av sparrarna. Sparrparen äro fyra, av vilka de två västligaste ha han-
band, de övriga ej. - Invändigt är stenväggen tätad med mjuk lera som fogningsmedel.
5 takbjälkar uppbära det ovanför liggande höloftets golv, till vilket man kommer in
genom en dörr från källarens bakgavel. Från frångaveln leder en dörr in till det in-
grävda utrymmet. - Det yttre stenskalet består av övervägande kullersten utan fognings-
medel.

M. 10667:107.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

70

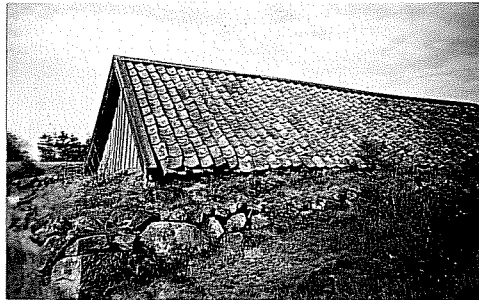

m.g. sakvades vid anordningen

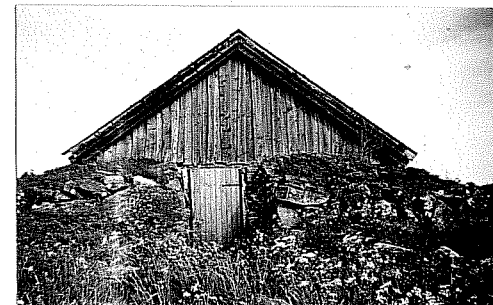
M. 10667:108.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

70

neg. VI:2:9.

neg. VI:2:10.

71 Kvisslingeby 14

M.10667:109.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet 71:1

I Kvisslingeby, Björlanda s:n finns en obetydlig lämning efter en byggnad med rektangulär innerplan, breda skalmurar och tydligt rundade ytterhörn. Ingången har varit på kortsidan. Läge: ungefär NV-SV.

M.10667:110.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

72:1

72 Mölneby

Vid Mölneby Strand i Mölneby Hage fanns en stenstuga förr, har jag hört.

Det var folk som kom uppifrån Trollhättan har jag hört, men jag tror allt de var från de stora finnskogarna. De kom hit under det stora sillfisket och fiskade sill och kokade tran och byggde en stenstuga med tångtak. De efterkommande lever ännu, men stugan är nog raserad. Vad de hette som bodde där vet jag inte.

73 Runntången

73:1

Vid Runntången i Valla socken fanns också flera stenstugor.

74 Store Myr II

74:1

På NV-sidan om Store Myr fanns en stenstuga till. Den hade också dubbla murar med jordfyllnad. Jag var barn då. De gamla bodde där före min tid, men barnen hette Petter, Soffi och så var det en tös till. Soffi hade tre oäkta barn. I stugan var bara ett utrymme, men jag minns det inte mycket. Jag vet att de bodde där men inte mer. Dörren i stenstugorna var alltid på gaveln och eldstaden där bredvid. Fönstret var på andra gaveln.

M.10667:111.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

75:1

Uppteckning N:r 75 återfinnes på sidan ^{54:1}~~26~~

76 Säby 1³ el. 1⁵, Säbyö

M. 10667: 112.

FOLKLIVSARKIVET 76:1
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Detta är en lågt röstad skalmursbyggnad med starkt rundade yttersidor. Den är belägen omkring 20 meter från havet och är med sin långsida något in-
grävd i backen bakom. På den andra långsidan är ingången, omedelbart intill kort-
sidan. Väggtjockleken är 0,70-0,80 meter och mellan stenskalen är en kärna av tång
och jord. Innerväggarna äro svagt konvexa. Största golvbredden (från dörr till rös-
te) är 2,0 meter samt största längd 2,50 meter. Ingången är i NNV och dess bredd är
1,0 - 1,10 meter. Endast väggarna återstå.

77 Säby 2⁸, Säbyö

77:1

Denna byggnad ligger strax söder om vägen över Säbyö och har tjocka skalmurar
av 1,30 - 1,60 meters bredd. Ingången är mitt på kortsidan och de inre måtten äro
3,35 m. x 2,15 m. Endast väggarna återstå.

78 Säby 2¹², Säbyö

78:1

Omkring 3 m. öster om föregående ligger en öröstad skalmursbyggnad bevuxen
med en slät gräsmatta på väggarnas översidor. Väggtjockleken är 1,20 - 1,40 meter
och de inre måtten 2,75 x 2,20 meter, samt dörrbredden knappt 1 meter. Halva bygg-
naden är halvcirkelformig, medan den andra hälften har tyenne raka väggar mellan
vilka vinkeln är starkt trubbig.

M. 10667: 113.

FOLKLIVSARKIVET 76
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

aug. VI: 2: 11.

79 Säby 2⁸, Säbyö

M.10667:114.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

79:1

Intill tomtningen efter ett boningshus ligger en lågt röstad skalmursbyggnad på Säbyö. Ingången är på gaveln, av typ som i Oxeklev. Byggnadens invändiga mått äro 2,50 x 2,10 meter. Dörrens bredd är omkr. 1,20 meter och väggmurarnas tjocklek växlar mellan en och två meter. Endast väggarna återstå, ej taket.

80 Sotenäs

ACC. N:R M. 10667: 115

80:1
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På Sotenäs har jag sett flera byggnader med dubbla murar fyll-
da med jord emellan och ett par meter tjocka. De räknas för bostäder och hade sparr-
tak som stödde på insidan av den breda väggen. Men det fanns också de som hade ås.
Härifrån och upp till Grebbestad finns de husen. Min farfar, som var född på 1700-
talet, berättade att de hade varit bostäder.

81 Lökeberg Strand

ACC. N:R M. 10667:116.

81:1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid Lökeberg Strand var det en gumma som bodde i en stenstuga. Det var på den tiden då landshövding Pettersson ägde Gullbringa. Stugan hade hon gjort själv. Det var på 1880-talet. Jag minns också två stenstugor som låg uppe i Vävra berg och hörde till Vävra by. De hade stenväggar ända upp till taket, inte något trä. (Se härom andra uppteckningar!)